

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5810/24
16.4.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Филиповић, председника већа, Весне Дамјановић и Весне Павловић - Нинковић чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драгош Цукавац, адвокат из Београда, ул. Мурска бр. 14/9, против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ул. Косовска бр. 31, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиоца и тужене, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П бр. 2434/22 од 4.6.2024. године, у седници већа одржаној дана 16.4.2025. године, донео је следећу

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужиоца и тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 2434/22 од 4.6.2024. године, у ставу првом, другом, делу става трећег којим је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 4.856.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 4.6.2024. године до исплате, као и у ставу четвртном и петом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 2434/22 од 4.6.2024. године у преосталом делу става трећег изреке па се захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати преко досуђеног износа а за износ од 2.428.000,00 динара, са законском затезном каматом од 4.6.2024. године до исплате, **ОДБИЈА** као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка, садржано у ставу шестом изреке пресуде Вишег суда у Београду П 2434/22 од 4.6.2024. године, тако што се обавезује тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 294.660,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 49.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог

отправка пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете због изгубљене зараде за период од 40 месеци исплати износ од 7.054.800,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до коначне исплате.

Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да ми на име накнаде нематеријалне штете за претрпљени страх исплати износ од 3.000.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате.

Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпене душевне болове због повреде части, угледа, слободе и права личности услед неоснованог лишења слободе исплати износ од 7.284.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до коначне исплате, у року од 15 дана под претњом извршења.

Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части, угледа, слободе и права личности услед неоснованог лишења слободе исплати износ преко досуђеног у ставу трећег изреке, а до траженог износа од 12.214.000,00 динара, односно за износ од 4.930.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 4.6.2024. године па до коначне исплате.

Ставом петим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове услед умањења опште животне активности исплати износ од 3.000.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 4.6.2024. године па до коначне исплате, све у року од 15 дана под претњеом извршења.

Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 376.220,00 динара.

Против наведене пресуде, парничне странке су изјавиле благовремене жалбе и то тужена побијајући је у ставу трећем и шестом изреке, из свих законом прописаних разлога, и тужилац побијајући је у ставу првом, другом, четвртном, петом и шестом изреке, како произилази из садржине жалбе, из свих законом прописаних разлога. Трошкове другостепеног поступка су обе парничне странке образложено тражиле.

Испитујући правилност ожалбене одлуке у границама законских овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 72/11 са свим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба тужене делимично основана, док жалба тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде првостепени суд није учинио битне повреде одредаба парничног поступка, прописане одредбом члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности. Неосновано се жалбама парничних странака указује на битну повреду одредаба парничног поступка прописану чланом 374 став 2 тачка 12 ЗПП, будући да је изрека побијане пресуде јасна и разумљива, као и разлози о битним чињеницама, па се њена законитост и правилност могу испитати.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је против тужиоца вођен кривични поступак због постојања основане сумње да је извршио кривично дело тешко убиство из чл. 114 тачка 4 КЗ РС. Због наведеног је тужиоцу решењем Вишег суда у Сремској Митровици КПП 28/18 од 8.4.2018. године одређен притвор, који му је касније продужаван решењима већа тог суда. Притвор му је одређен из разлога прописаних чл. 211 став 1 тачка 1 ЗКП, јер је постојала опасност од бекства будући да је тужилац страни држављанин. Пресудом Вишег суда у Сремској Митровици К 29/19 од дана 21.5.2020. године, окривљени АА, овде тужилац је осуђен на казну затвора у трајању од 15 година. Наведена осуђујућа пресуда је укинута решењем Апелационог суда у Новом Саду Кж1 959/20 од 6.4.2021. године. У поновном поступку дана 3.8.2021. године, Виши суд у Сремској Митровици је донео пресуду К 38/21 којом је окривљеног АА ослободио од оптужбе, а притвор му је укинут. Ова пресуда је постала правноснажна дана 24.11.2021. године. Тужилац је у притвору провео 1214 дана, од 7.4.2018. године до 3.8.2021. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применио материјално право и то одредбе чланова 584 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку (“Службени гласник Републике Србије” бр.72/11 и 101/11), као и члана 200 Закона о облигационим односима, правилно налазећи да је тужилац у притвору провео 1214 дана, да је пресудом Вишег суда у Сремској Митровици К 38/21 од 3.8.2021. године, тужилац ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело тешко убиство из чл. 114 тачка 4 КЗ РС, а притвор му је укинут, те да у поступку није утврђено постојање околности из члана 584 став 2 ЗКП (недозвољене радње тужиоца којима би он допринео или проузроковао лишење слободе), те да су испуњени услови за досуђивање накнаде нематеријалне штете услед неоснованог лишења слободе. Првостепени суд је у смислу одредбе члана 200 ЗОО нашао да тужиоцу припада правична новчана накнада у износу од 7.284.000,00 динара, на који износ је тужиоцу досуђена и законска затезна камата у смислу одредбе члана 277 ЗОО и члана 2 Закона о затезној камати, почев од дана доношења пресуде до исплате. Одлучујући о захтеву за накнаду материјалне штете на име изгубљене зараде првостепени суд је нашао да је исти неоснован, јер тужилац није доказао сходно чл. 231 ЗПП постојање штете, њену висину, нити постојање узрочно - последичне везе између акта државног органа и проузроковане материјалне штете. Такође, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете за претрпљени страх, као и за претрпљене душевне

болове због умањења опште животне активности, налазећи да тужилац није пружио доказе на околност да је страх који је трпео био интензиван и дужег трајања, односно доказе о посетама психијатру, узимању одређене терапије, нити је предложио вештачење на околност умањења опште животне активности, а који докази би захтев за накнаду ове врсте штете поткрепили.

Одлука првостепеног суда је правилна и на закону заснована у делу којим је утврђена одговорност тужене да тужиоцу накнади претрпљену нематеријалну штету, а разлоге које даје првостепени суд за своју одлуку, у овом делу, у свему прихвата и овај суд као правилне.

У конкретном случају тужилац је био лишен слободе и у притвору провео 1214 дана, а кривични поступак је правноснажно окончан доношењем ослобађајуће пресуде, па се тужилац у смислу одредбе члана 584 ЗКП има сматрати лицем неосновано лишеним слободе. Одредбом члана 584 став 2 ЗКП прописано је да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе. У конкретном случају, кривични суд је одредио притвор из разлога што је закључио да постоји опасност од његовог бекства, јер је тужилац страни држављанин. Парнични суд не може да улази у оцену разлога којим се руководио кривични суд приликом одређивања притвора, али може да констатује да је притвор трајао несразмерно дуго (1214 дана) и да је ова мера обезбеђења присуства окривљеног могла бити замењена и блажом мером. Стога, иако се прихвати став кривичног суда да су постојали услови за одређивање притвора у моменту када је тужилац лишен слободе, они су касније дуготрајним притвором изгубили основ и проузроковали неправилан рад орагана тужене, што је основ за накнаду штете, у смислу одредбе члана 172 Закона о облигационим односима.

Следом изнетог, с обзиром да је тужилац у притвору провео 1214 дана, а да је кривични поступак против тужиоца окончан доношењем ослобађајуће пресуде, те да у поступку није утврђено постојање околности из члана 584 став 2 ЗКП (недозвољене радње тужиоца којима би он допринео или проузроковао лишење слободе), а у чијем би одсуству изостало одређивање притвора, то су и по оцени овог суда испуњени услови за досуђивање накнаде нематеријалне штете услед неоснованог лишења слободе.

Такође, правилна је и одлука првостепеног суда којом је одбијен тужбени захтев за накнаду материјалне штете услед изгубљене зараде. Ово стога, што је супротно наводима жалбе, првостепени суд правилно применио правило о терету доказивања из чл. 231 ЗПП, налазећи да тужилац није доказао обим и висину штете, као ни да између поступања тужене и потраживања која чине предмет тужбеног захтева постоји узрочно последична веза. Наиме, док је по одредби члана 560 ЗКП одговорност Републике Србије објективна, те и није потребно доказати незаконитост њеног поступања, то је за штету која није прописана овим чланом неопходно доказати незаконитост поступања органа тужене у складу са чланом 172 ЗОО, висину и обим штете, те узрочно последичну везу, коју тужилац, на којем је био терет доказивања, приложеним доказима у овом поступку није доказао. Изгубљена зарада као врста материјалне штете подразумева имовинску корист која се постиже радом у оквиру одређених делатности која доноси извесне приходе, а која добит није остварена услед спречености за рад, која

је последица штетникове радње. При оцени њене висине узима се у обзир онај добитак који се основано може очекивати према редовном току ствари, чије је остварење спречено радњама или пропуштањем туженика. Следом изнетог, обим и висина штете у конкретном случају не могу се утврђивати по слободној процени и доказивати изјавама тужиоца као странке, већ се морају одговарајућим доказима утврдити битне околности и то висина зараде коју је тужилац остваривао у претходном периоду, на истом радном месту, као и да се објективно и поуздано могло очекивати да би такву зараду и остварио, да није био неосновано лишен слободе, у прилог којим чињеницама суду од стране тужиоца нису пружени адекватни докази. Такође, сама чињеница да је тужилац био неосновано лишен слободе не значи да тужилац има право на накнаду тражене материјалне штете, због чега и по оцени овог суда, правилно налази првостепени суд да у конкретном случају не постоји одговорност тужене за овај вид штете, обзиром да је у току поступка правилно утврђено да тужилац није доказао постојање штете, као ни постојање узрочно последичне везе између радњи тужене, односно лишења слободе тужиоца и претпрљене штете.

С тим у вези неосновано се жалбом тужиоца истиче да је суд био у обавези да у смислу одредбе чл. 240 став 3 ЗПП сам по службеној дужности прибави исправу-уговор о раду, с обзиром да таква обавеза суда постоји само у случају прибављања јавних исправа, каква уговор о раду свакако није, те је на тужиоцу била обавеза да у смислу правила о терету доказивања достављањем уговора о раду докаже своје наводе да је у периоду који је претходио лишењу слободе био запослен, као и висини оствариване зараде.

Правилна је и одлука првостепеног суда којом је одбијен тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете за претрпљени страх као и умањење опште животне активности услед неоснованог лишења слободе. Наиме, накнада штете због неоснованог лишења слободе представља јединствени вид штете која обухвата све штетне последице које је неосновано лишење оставило на личност оштећеног, док на лицу које је било лишено слободе лежи терет доказивања да интензитет и трајање претрпљеног страха и душевних болова због умањења животне активности превазилази оквир уобичајених видова ове штете, те да би му било оправдано досудити за исто посебну накнаду, поред накнаде за повреду части и угледа, слободе и права личности због неоснованог лишења слободе. Стога, како тужилац није доказао да је трпео страх у већој мери односно интензитету која је уобичајена код сваког просечног човека, те како није доказао да је дошло до умањења животне активности код тужиоца услед неоснованог лишења слободе, правилно је првостепени суд одбио тужбени захтев тужиоца у овом делу.

Суд је ценио и остале наводе жалбе тужиоца и тужене, али је нашао да исти нису од утицаја на правилност и законитост побијане пресуде у потврђујућем делу.

Међутим, првостепена пресуда је у делу којим је одлучено о висини накнаде нематеријалне штете која тужиоцу припада због неоснованог лишења слободе, заснована на погрешној примени материјалног права и то члана 200 Закона о облигационим односима. Износ новчане накнаде досуђен тужиоцу за претрпљену нематеријалну штету по тим основама, превисоко је одмерен, те тужена основано

указује у жалби на погрешну примену материјалног права од стране првостепеног суда.

Наиме, Апелациони суд сматра да првостепени суд није правилно применио материјално право одмеравајући висину новчане накнаде за овај вид нематеријалне штете да би се иста могла сматрати правичном као сатисфакција за тужиоца, а имајући у виду све субјективне и објективне околности конкретног случаја, посебно околности под којима је дошло до повреде части, слободe и права личности тужиоца, тежину кривичног дела које је тужиоцу стављено на терет, животно доба тужиоца, временски период који је провео у притвору, ранију осуђиваност, околности под којима му је одређен притвор, услове у притвору, животну средину у којој је живео, породично окружење и социјално окружење у коме је живео, а самим тим и у којој мери је сам боравак у притвору и услови у истом условили душевну патњу – психички бол у смислу животне обезвређености, губитка сигурности и осећања обележености и инфериорности. Према становишту овог суда, узимајући у обзир све напред наведене субјективне и објективне околности, у конкретном случају, тужиоцу за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободe припада правична новчана накнада у износу од 4.856.000,00 динара. Правична новчана накнада која се у складу са одредбом члана 200 ЗОО досуђује за овај вид штете представља сатисфакцију којом се ублажавају поремећаји у душевној (психичкој) сфери тужиоца као оштећеног и омогућава да за себе оствари неку пријатност. Новчана сума која се у том циљу досуђује није еквивалент ни мера тужиочевог трпљења током боравка у притвору, а затим у редовним животним условима. Она својим значајем и дејством, а само делимично досуђеним износом, ублажава поремећену психичку равнотежу. У складу са наведеним, по оцени овог суда износ од 4.856.000,00 динара представља правичну накнаду за претрпљене душевне болове тужиоца услед неоснованог лишења слободe, због чега су неосновани жалбени наводи тужиоца да је првостепени суд неправилно оценио одредбу чл. 200 ЗОО, досудивши износ који је прениско одмерен. Досуђивање накнаде у већем износу, било би противно циљу коме та накнада служи и погодовало би тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом (члан 200. став 2. ЗОО), због чега је побијана пресуда у делу става првог изреке за наведене износе потврђена, а за износ преко тог износа ставом другим изреке одлука првостепеног суда је преиначена и тужбени захтев тужиоца одбијен, као неоснован.

Следом изнетог, одлучено је као у ставу првом и другом изреке пресуде на основу одредби чл. 390 и 394 тачка 4 Закона о парничном поступку.

Одлука као у ставу трећем изреке донета је у смислу одредбе члана 401 тачка 3 ЗПП, те тужиоцу према успеху у спору у смислу одредбе члана 165 ЗПП припадају трошкови које је имао за вођење овог поступка и то за ангажовање пуномоћника из реда адвоката и то за састав тужбе износ од 33.750,00 динара, за заступање на три одржана рочишта износе од по 38.250,00 динара, за таксу на тужбу и одлуку износ од по 73.080,00 динара, односно укупно износ од 294.660,00 динара, према АТ и ТТ важећој у време доношења побијане пресуде, а узимајући у обзир вредност усвојеног дела захтева.

Одлучујући о захтеву странака за накнаду трошкова другостепеног поступка, Апелациони суд је оценио да је захтев тужене сразмерно успеху у другостепеном

поступку делимично основан, па јој је на име састава жалбе досудио износ од 49.500,00 динара, док је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка одбијен, јер је његова жалба оцењена као неоснована, па је одлучено као у ставу четвртом и петом изреке, применом одредбе чл. 165 ЗПП.

**Председник већа-судија
Весна Филиповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић